

Vše ve věčném běhu bez mezí a břehů . . .
Jak jen všechno vzniká? A proč pomíjí?
Bloud i moudrý hledá smysl koloběhu.
Co žije, to zmírá. Květ se rozvíjí,
zatím jiný chřadne, nenávratně vadne,
jeho suché lístky vítr rozptýlí
a slunce dál svítí, žalem nezapadne,
a hvězdy dál svítí jako svítily.
Také ty, měsíci, ty náš bělolící,
pluješ temným nebem, jako dřív se dál
zhlížíš v napajedle, zhlížíš ve studnici
i v nezměrném moři . . . Tak jsi svítival
nad babylónskými zdmi a zahradami,
tak budeš plát synům, až tu budou sami.
Ach, ty nesmrtelný . . . ! Rád si povídám
jak s bratrem či sestrou s bělavým tvým leskem
v písni, kterou jsi mi našeptal ty sám.
Porad', co si počnu se svým velkým steskem?
Nejsem opuštěný, nejsem sirota,
mám houf dětí písni, ale žijem v tísní.
Mají umřít se mnou? Jsou sůl života!
A po smrti možná přijde vhod mé duši,
přečte-li kdo tato slova slzavá,
jimiž vyzpívala všechno, co ji kruší,
jimiž s tichým nářkem živé srdce buší.
Já je pohřbít nechci, žij si, duše má!
Jako pomněnková modř je nekonečná,
bez vzniku a konce je i duše věčná.

Zakotví však někde? Slova prchají.
Vzpomeňte si, lidé budoucího času,
umírá se těžko duši bez věhlasu.
Hlavně vy, děvčata, vzpomínejte jí!
Vždyť vás milovala, vy poupata růží,
ráda vyzpívala, co vám hrdlo úží.
Teď, než vyjde slunko, spěte, děti mé,
hledám, zdali se vás někdo neujme!

HONTA V UMANI

Chvástali se hajdamáci
cestou do Umaně:
„Když onučky nejsou, šlechta
hedvábí dá ně!“

Míjejí dny a plyne léto,
žhne Ukrajina v plamenech.
Děti jsou nahé, krušné je to
být bez otců. Už na stromech
zežloutlo listí, šustí v lese,
honí se mraky, slunko spí
a lidské slovo neozve se,
jen vlci vyjí na návsi
a sárou mrtvé. Nepohřbeni
jsou Laši vlkům k nakrmení,
dříve než skryje bílý sníh,
co zbylo po vlčích . . .

Metelící neskončilo
to horoucí peklo.
Laši mrznou, kozákům je
u požárů teplo.

Přišlo tání, černou zemi
probudilo ze sna,
do zeleně, do barvínků
halí zemi vesna.
Skřivan na poli a slavík
tam, kde podrost bují,
zemi jarně vyzdobenou
zrána oslavují.
Pro koho ten ráj, ta krása?
Pro lidi. A oni?
Ani nevzhlednou a řeknou —
je to jako loni.
Krví si svět domalují,
ohněm zvýší záři.
Je jim málo slunka, květů,
mrak prý všechno maří.
Je jim málo pekla . . . Lidé,
kdy vám stačí láska,
kdy vám stačí všechny krásy?
Jste mi divná cháska!

Krvechtivost a tu lidskou
zlobu neukojí
ani vesna. Tak to nějak
bylo kdysi v Troji,
tak to bude.

Hajdamáci
harcují a mstí se,
kudy jedou, tam vše zničí,
spálí velkoryse.

Maksym našel v Jaremovi,
jak ví Ukrajina,
nevlastního, ale zato
upřímného syna.
Maksym rád, náš Jarema
neřádí, ten běsní,
ve dne v noci šavli drží,
u požáru je s ní,
bez milosti vždycky přesně
trefí jeho rána,
splácí Lachům za tytara,
za milého tchána,
za Oksanu . . . Při vzpomínce
mu tak podivně je . . .
Tu Zalizňak volá: „Bojuj,
dokud štěstí přeje!
Vzhůru na ně!“

Bojovali.

Mrtvých je jak dříví.
Od Kyjeva do Umaně
Lach nezůstal živý.

Jako mračno hajdamáci
Umaň o půlnoci
obklíčili. Do svítání
mají město v moci.
Na náměstí provolali
„Mor na lašská hnízda!“

Vzplanul boj a v krvi leží
narodowa jízda.
V krvi leží také starci,
nemocní a děti.
Shon a halas. Na prostranství
uprostřed zlé změti
jak v krvavém moři stojí
Honta a rek Maxym.
Oba křičí: „Správně, bratři!
Tak s tím svinstvem, tak s ním!“
Tu dva chlapce hajdamáci
vedou do zajetí,
jezovitu s nimi; ten hned:
„Honto — tvoje děti!
Vraždiš všechny katolíky,
tak jen vraždi dále!
Proč nevraždiš? Pročpak stojíš?
Zavraždi ty malé,
jinak jednou oni tebe . . .
Teď máš práci snadnou . . . !“
„Zabte toho psa! Ty děti
mojí rukou padnou!
Svolej radu. Řekněte nám,
zda jste katolíci!“
„Ano, otče, matička nás . . .“
„Bože, co dál říci!
Mlčte, mlčte! Vím! Můj Bože!“
Kolem rada stojí.
„Mé děti jsou katolíci.“

To nás nerozdvojí.
Nikdo nesmí o mně říci —
ušetřil krev svoji . . .
Při svěcení katolíky
bít jsme přísahali.
Synáčkové moji drazí,
proč jste ještě malí!
Dávno byste bili Lachy!“
„Pomsta prý je sladká!“
„Sladká? Mstít se nebudete!
Prokleta buď matka,
ta zarytá katolička,
co vás porodila!
Kéž vás tehdy před svítáním
radši utopila,
aspoň byste neumřeli
v katolické víře!
Co však nyní? Synáčkové,
trpím víc než zvíře,
polibte mě, vždyť já nechci . . .
ach jak drazí jste mi!
Přísaha však . . .“
a vzal tesák,
děti klesly k zemi.
Zavražděny umírají.
„Otče,“ vzdychnou pouze,
„otče . . . nejsme žádní Laši . . .“
a vydechnou dlouze . . .

„Pohřbíme je?“

„Nepohřbíme,
k papežům se znali.
Synáčkové moji drazí,
proč jste byli malí,
nesráželi nepřátele,
pročpak nezabila
vaše šavle katoličku,
jež vás porodila?
Pojďme, bratře!“

Vzal Maksyma,
chodí po náměstí,
oba křičí: „Ještě není
konec naší pomsty!“
Dál se mstili . . . až nezůstal
kámen na kameni,
celá Umaň lehla ohněm.
Lidé povraždění.
Nikdy ještě tolik pohrom
nesešlo se spolu
jak v Umani za povstání.
Vasilijskou školu,
kam chodily také děti
Hontovy — on boří:
„Kojilas mé děti vědou,“
zalyká se v kouři,
„kojilas je, ale dobru
se tu neučily!
Bořte stěny!“